

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. II. Quid Beneficium Ecclesiasticum, Quotuplex, quibus Modis
conferatur, & per Quos?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

ambitio, aliaque innumera vitia passim succrescunt. Itaque attendere debent Principes & electores practice loquendo, ut si non solum commoda reipublicae promoverent (quod sane ipsis cordi esse oportet) sed etiam damna vitare cupiant (ut ex justitia tegetur) & tendant providere locis, non personis, juxta quod secundum Deum omnibus pensatis censetur magis expedire honore reipublicae. Ideoque merito nonnullis in locis Electores adstringuntur juramento solemniori ad electionem dignissimi.

8.
Venditio officiorum quam perniciosa.

Petes, an Princeps possit vendere officia plus offerenti? Resp. indubie praxim istam esse pestiferam & valde perniciosam reipublicae: cum sic non solet attendi dignitas, sed pecunia, quae suppleat quod sufficientiae deest. Unde ulterius fit, partim in reipublicam passim irreperere ineptos & iniquos judices, aliosque Officiales, qui non ad utilitatem reipublicae, sed ad proprium quaestum munia exercent, aut justitiam venalem habeant, recuperandum iniquo honore seu extorsione, quod pro officio dedunt: partim languere studia virtutum, & plura alia mala consequi. Ideoque merito jure Caesareo (et si non ita usu recepto) prohibentur officia vendi, *Novella 8. in Praefat. c. 1.*

9.
An sit intrinsece malum.

Nihilominus si salvis conditionibus in assumptione personae ad officium ex justitia ac fidei respectandis, venderetur interdum officium, non apparet id ex natura rei intrinsece malum; ut recte *D. Thomas Opusc. 21. ad Duceffam Brabantiae* & alii passim. Varia siquidem sunt in officio consideranda. Et in primis obligatio & onera annexa officio vendi non possunt: nullus enim potest alteri vendere onus, quod ipse debeat subire, quia hoc quilibet magis optat à se excutere & redimere, quam per se spectatum emergere. Similiter nec stipendium operario annexum & commensuratum: quia hoc ex justitia debetur illi, eo ipso quo opus alteri imponitur, & ab eo suscipitur. Confirmatur: quia nemo potest operario vendere laborem ipsius, neque justum laboris stipendium. Dignitas autem seu eminentia, quae consequi solet auctoritatem seu potestatem, vendibilis est. Illa enim solet valde inter homines pecunia aestimari & compensari. Unde care subinde venduntur dominia, et si exiguae utilitatis, ob titulum, atque ad carius, quo titulus est magnificentior. Excessus quoque quo stipendium superat aestimationem oneris officio annexi, similiter pretio aestimabilis est: immo posse reipublica aut Princeps istam partem stipendii subducere, ac proinde quando relinquuntur, compensationem exigere. Occasio denique faciendi quaestus medianae officio etiam est pretio aestimabilis. Unde domus ad negotian-

dum opportuna hoc nomine plura venduntur.

QUESTIO II.

Quid Beneficium Ecclesiasticum, quotuplex, quibus modis conferatur, & per quos?

BENEFICIUM Ecclesiasticum communitur hoc fere modo describitur: Jus perpetuum fruendi bonis Ecclesiasticis constitutum ab Ecclesia ad sustentationem propriam clerici ratione officii spiritualis. Quare in beneficio considerandum est primo, ipsum officium seu potestas & obligatio ad functionem spirituales obsequendam; quam consequitur ipsa actualis functio, v.g. lectio horarum, administratio sacramentorum, celebratio missarum &c. Secundum, jus in officio fundatum percipiendi fructus (quod proinde ratione originis & causae inseparabilis est quoque spirituale) ipsaque perceptio fructuum subsequens. Quamvis autem officium sit principale, quod in beneficio reperitur, variaque nomina specialium beneficiorum, v.g. Episcopatus, Praepositura, Cantoria &c. directius importare videantur ipsum officium; quod proinde in recto nomine beneficii importari censet *Wiggers Tr. 7. c. 3. dub. 1.* revera tamen nomen hoc directe importat jus ad fructus juxta communem sententiam: nam ipsum utique directe significari poterat per vocem aliquam ad hoc instituendam seu usurpandam, sic autem significari nomine beneficii, quod idcirco dicitur dari propter officium, communis est sensus, à quo non est ratio recedendi in quaestione de voce. Sic ut proinde etiam Episcopatus, Praepositura, quatenus sumuntur, ut directe significant ipsum officium, & non jus ad fructus, solum sint consequentia beneficia. Inferimus est de sola voce.

Confunditur saepe cum beneficio nomen Praebendae, sumptum scilicet ut significet jus alicujus ad canonicam portionem fructuum sibi praebendam, prout sumitur in *Titulo de Praebendis*: et si interdum significet perceptionem portionis praebendae alio, quam officii spiritualis titulo. Prout bene meritis de Ecclesia, etiam laicis, interdum quaedam praestantur seu praestimonia conceduntur. E contra interdum datur alicui titulus v.g. canonicatus, quantum ad jus habendi locum in choro, & peragendi divina officia, sine praebenda aut perceptione fructuum: et si sic assumpto in canonicum debeat praebenda proxime vacans, ut ex *c. Relatum 9. de Praebendis*, & *Glossa in c. 2. de Concess. Praebend.* tradit *Zoesium in Decretal. Tit. de Praebendis*. Quibus

10.
Quid Beneficium Ecclesiasticum.

Quomodo in Beneficio consideranda.

11.
Praebenda quibus modis accipitur.

tem hæc simul potiuntur, dicuntur Canonici præbendarii.

12. *Beneficium requiritur desit in vicaria temporalis. An in Beneficij regularium.*

Ex prædicta definitione patet in primis Vicariam temporalem non esse propriè beneficium, defectu juris perpetui, ex sua scilicet institutione. Beneficia autem regularia, etsi pleraque sint ad nutum Superioris amovibilia, id non tam habent ex sua institutione, quam ex conditione personarum regularium, quæ nutu superioris perfectè etiam in hujusmodi subiacent. Quod si beneficia secularia essent ad nutum conferentis amovibilia, desinerent a toto stylo juris (ut Auctores passim notant) propriè esse talia; uti & si Pontifex statueret amovibilitatem alicujus alicuius beneficii. Aliqui tamen aliter de hoc loquuntur. Et quamvis jura non nisi de perpetuis agant, certè parum differrent à ratione beneficii, si & jus & officium quidem ipsum sit perpetuum, etsi non perpetuè seu ad vitam in hoc vel illo.

An in secularibus ad nutum amovibilia snt.

13. *Qua auctoritate sit Beneficium institutum. Excluduntur quædam fundationes & Capellania Canonice.*

Secundò, si jus non sit constitutum auctoritate Ecclesiasticà seu Episcopali, non est verum beneficium, etsi non desit juri annexum officium seu obligatio spiritualis. Prout interdum per testamenta obligantur heredes certis fundationibus factis pro sustentatione clericorum cum onere v.g. missarum, aut alio. Hujusmodi quoque sunt Capellaniæ, quæ castrenses vocantur, suntque mera officia, quæ nutu heredum, & non per institutionem Ordinarii acquiruntur. Unde non est annexum illis onus jure seu consuetudine communi impositum beneficiariis dicendi horas Canonicas.

14. *Excluditur Pensiõ.*

Tertiò, excluditur Pensiõ, quæ est jus percipiendi fructus ex beneficio alieno; non enim est naturà suà perpetua, sed extinguitur morte pensionarii, uti usufructus morte usufructuarii. Deinde non datur propter seu in ordine ad officium aut ministerium Ecclesiasticum. Etsi novissimè ex Bulla Pii Papæ apud Navarrum c. 25. n. 122. tenetur clericus Pensionarius (ubi Bulla viget) recitare officium B. Mariæ, sic ut alias fructus non faciat suos. Accedit, quòd pensiõ laica seu temporalis etiam competit laicis: etsi clericalis seu Ecclesiastica quadret in solum clericum, qualis est quæ supponit statum Ecclesiasticum, v.g. quæ datur clerico pauperi, Parocho seni, vel ratione resignationis, cessionis, compositionis litis. Hæc si non tantum fundetur in statu clericali (uti jam dicta, quæ media dicitur) sed & detur ob officium spirituale, v.g. concionatori, vel adjutori Episcopi aut Parochi, dicitur spiritualis.

15. *Beneficium aliud Regularium.*

Beneficium aliud est Regulare, quod Regularibus est adstrictum; supple per fundationem, superiorum Ecclesiæ constitu-

tionem, aut per legitimam præscriptionem, nempe 40. annorum cum bona fide: aliter Sæculare, quòd clericis non religiosis cedit. Quale præsumitur, nisi esse regulare probetur, ex titulis præmissis. Inæque axioma vulgatum, quòd secularia beneficia sæcularibus, regularia Regularibus referuntur. Tamen juxta Lessium c. 34. dub. 2. beneficia curata regularia possunt dari sæcularibus cum consensu monasterii, uti & curata secularia citra dispensationem (quæ in alijs requiritur Pontificia) regularibus. In nonnullis etiam regionibus, præsertim Galliæ, dantur beneficia regularia sine propriæ conditionis immutatione v.g. Abbatia regulares sæcularibus clericis, maxime nobilibus in commendam, seu eis commendantur (quatenus scilicet sine titulo committitur cura & administratio beneficii simul cum fructibus aut eorum parte) non sine gravi interdum damno Monasteriorum vitæque Monasticæ. Prudentius sanè Principes Belgici bono Ecclesiæ consulunt, dum hujusmodi commendas non concedunt, nec ullis nisi profectis dignitates regulares concedunt. De quo Zypaus in *Analysi juris Pontif. Tit. de clerico agrotante.*

gulare, aliud secularare.

In dubio præsumitur secularare.

Secularia Regularibus & contra qui concedi possint.

Beneficia Regularia in commendam qui dantur.

16. *Beneficia, alia majora, alia minor. Alia Curata, alia non Curata.*

Beneficia item alia sunt Majora, uti Papatus, Archiepiscopatus, Episcopatus, Abbatia: alia Minor, scilicet prædictis inferiora. Alia curata seu curam animarum annexam habentia, uti Archidiaconatus, Archipræbyteratus, Pastoratus: alia non Curata; qualia præsumuntur in dubio. Alia insuper sunt duplicia, quæ vel sunt curata, vel annexam habent administrationem aut præminentiam singularem; uti sunt Archidiaconatus, Decanatus, præbendura &c. Attendenda autem est consuetudo locorum, ut sciatur, quòd beneficium censetur esse dignitas. Hodie etiam teste Zypao Tit. de Clericis non residet. n. 5. plerique personatus inter simplicia beneficia de consuetudine censentur. Alioquin jure Canonum solet distingui inter dignitatem, personatum & officium, ut dignitas habeat annexam præminentiam cum jurisdictione; personatus verò sine jurisdictione, v.g. honorificum locum in choro, processibus, suffragijs; uti in varijs Ecclesijs Cantoria: officium habeat meram administrationem sine jurisdictione, quale est officium Sacristæ, Thesaurarii. Cetera sunt simplicia, quæ simpliciter instituta ad preces & officia divina sine præminentia vel administratione. Suntque alia collegiatarum Ecclesiarum, alia non collegiatarum.

Alia duplicia alia simplicia.

Personatus hic plerique inter simplicia beneficia censentur.

17. *Alia manualia, alia non manualia.*

Insuper alia dicuntur Manualia, quæ ad nutum conferentis avocari possunt, uti prioratus claustralis: alia non manualia, quæ adimi nequeunt, nisi certis de causis

causis à jure permittis, ut regulariter cetera: etiam respectu Pontificis ob ejus absolutissimam potestatem omnia beneficia esse manualia dicit Baldus apud Zoesium Tit. de Præbendis n. 54. Alia sunt patrimonialia, quæ conferenda sunt oriundis patriæ, loco, parochiæ: alia non patrimonialia, quæ etiam exterius conferri possunt. Aliqua denique sunt monocula, quæ pendunt à collatione solius Prælati: cetera non monocula.

Alia Patrimonialia; alia non patrimonialia.

Quid Beneficia monocula.

18. Beneficia acquiruntur potissimum Præsentatione sequente Institutione. Electione.

Aut Postulatione, subsequente confirmatione.

Collatione libera.

Quid Collatio libera.

Institutio sumpta pro investitura pones quos sit.

19. Quid jus patronatus.

Cujus efficacia.

Quid jus patronatus laici, quibus, quo titulo competat.

Beneficia his potissimum modis acquiruntur. Primò præsentatione (cum qua sæpe confunditur nominatio) seu exhibitione factâ per patronum seu jure præsentandæ gaudentem, sive laicum, sive Ecclesiasticum, ac subsequente institutione per Episcopum aut alium ad quem ipsa spectaverit. Secundò, electione Canonica (quæ fit ab Ecclesiasticis pluralitate suffragiorum designantibus aliquem de corpore suo, præsertim quoad prælaturas) subsequente confirmatione. Tertio, postulatione (quæ fit consentientibus partibus, scilicet tertijs, Capituli seu communitatis, advocando aliquem aliunde, qui non est de corpore, & petendo eum confirmari in prælatura vel dignitate) subsequente similiter confirmatione.

Quartò denique, Collatione liberâ, seu strictè dictâ, quæ donatio dicitur, & solo jure consentientis eidem competente, vel ad ipsum devoluto fit, non prærequisita præsentatione, electione aut postulatione. Generatim autem collatio, uti & institutio, est quævis assignatio beneficii vacantis. Quo sensu vera est Regula I. Juris in 6. Beneficium Ecclesiasticum non potest licet sine institutione Canonica (factâ scilicet ab habente potestatem) observari. Datque jus in se uti præsentatio, electio, postulatio jus ad rem. Aliquando autem sumitur institutio pro deductione in possessionem corporalem beneficii, quæ aliter investitura vocatur, competitque de jure Archidiacono, etsi hodie plerisque in locis fiat ab Archipræsbyteris seu Decanis ruralibus. Uti & Collegia seu Capitula collegas suos in possessionem mittunt, & titulum admittunt.

Circa jus Patronatus (quod aliquando jus advocacionis dicitur) seu auctoritatem præsentandi novum rectorem ad beneficium vacans (si non vacat, irrita est præsentatio) quam consequitur necessitas seu obligatio instituendi præsentatum, si sit idoneus, observandum est aliud esse patronatus laici, aliud Ecclesiastici. Illud competere potest personæ laicæ quæ tali manenti, adeoque tum in laicos, tum etiam in Ecclesiasticos titulo quasi laico quadrat, puta titulo fundationis, vel constructionis aut donationis Ecclesiæ per ipsos aut

eorum majores factæ ex bonis patrimonialibus vel quasi patrimonialibus, vel similiter fundati in ea beneficii accedente consensu Episcopi. Unde vulgatum istud:

Patronum facimus dos, edificatio, fundus.

Non sufficit tamen hodie præsertim, juxta Zyepum in Respons. Canonic. L. 3. Tit. de Jure Patronatus Resp. 3. ad jus patronatus concessio vilis alicuj, nullius alterius ad constructionem vel dotem Ecclesiæ contributione adjunctâ. Talis enim benefactoris quidem, non tamen patroni nominis & insignia jura meretur. Idemque est de dotante, nisi sit dotatio congrua. Inæqualitas juris etiam inter ipsos patronos inæqualiter meritos locum habere potest, juxta eundem Zyepum sup. Ad prædictos titulos accedit etiam titulus donationis factæ dignitati seu qualitati laicæ ab Ecclesiâ, quæ interdum aliquas personas laicas in patronos adoptat (quo modo si non etiam interdum usurpatione, Reges plerumque sunt patroni Episcopatum aliarumque Prælaturarum sui regni) aut denique præscriptio- ne immemoriali.

Jus patronatus Ecclesiastici censetur, quod competit alicui ratione dignitatis aut beneficii Ecclesiastici (esto originaliter fuerit pones laicum titulo patronatus laici) vel titulo fundationis aut donationis factæ ex bonis Ecclesiasticis seu pecuniâ inde redactâ. Nequit jus patronatus etiam laici vendi propter ordinem ad rem spirituales, nisi venditione universaliter (ut loquuntur) in qua comprehendatur, puta cum venditione castri aut prædij, cui est annexum, dum tamen non juris proprietate veniat. Potest & donatio in alium transferri, transitque ad heredes.

Præsentatus autem est idoneus, & hoc intra quadrimestre, si sit patronus laicus: intra semestre, si Ecclesiasticus, computandum à die notitiæ, sic ut tempus non currat probabiliter ignorantiâ prælati. Beneficium vacans liberè tunc conferre. Si patronus laicus præsentaverit indignum, adhuc locus est præsentandi alium dignum. An patronus Ecclesiasticus pro ista vice excidat à jure suo, dubij est, & valde probabile censet Lessius c. 34. dub. 7. quod non potest etiam patronus laicus (quod non potest Ecclesiasticus) successivè intra quadrimestre præsentare alios & alios, non retractando, sed accumulando, quando Episcopo sit liberam instituire ex ijs magis dignum, aut si æquè digni sint, eum quem libet.

Juri patronatus nequit Episcopus in collatione beneficiorum derogare. Pontifex autem ratione universalis & plenissimi juris potest derogare juri patronatus Ecclesiæ.

Quid Jus Patronatus Ecclesiastici.

Ne quidem potest, nisi venditione universaliter.

Intra quadrimestre, si sit patronus laicus.

Beneficium vacans liberè tunc conferre.

An patronus Ecclesiasticus pro ista vice excidat à jure suo.

22. Juri Patronatus nequit Episcopus derogare.

Pontifex autem ratione universalis & plenissimi juris potest derogare juri patronatus Ecclesiæ.

Ecclesiastici; immo juxta Doctores ad c. 2. de Præbendis ei derogare censetur simplici collatione beneficii sine prævia præsentatione, etiam non addendo clausulam derogatoriam. Juri patronatus laici potest quoque derogare ex justa, vel necessaria causa, juxta Doctores communiter. Circa hoc tamen non est adeo libera potestas, saltem quod ortum est ex fundatione seu fundi concessione, ædificatione aut donatione per laicos facta: eò quod ipsum, etsi ex sine quodammodo spiritu, le, jure proprio & quasi dominii laicis possideatur, medio oneroso quasi contractu inter Ecclesiam & Patronos. Quemadmodum etiam nequit Ecclesia pro libitu repetere bona Principi sæculari in feudum data. Unde non censetur juri patronatus laici derogatum per generales reservationes beneficiorum, idque etsi generalis clausula ponatur, ad cuiusmodi patroni præsentationem pertineant; immo etsi fiat mentio patroni laici, adhuc non derogatur juri patronatus Regum, Ducum vel Marchionum: sed & in casu, quo derogetur juri Regis aut Principis jus regale habentis, merito sæpe suspicari licet, subreptionem aut obreptionem accidisse. De quibus vide *Wiggers Tract. 7. cap. 3. dub. 3.*

nominationis ad primò vacantia beneficia, tum ad promotionem studiorum, tum ut in Ecclesijs reperiantur viri docti. Cuius juri non esse derogatum per Tridentinum sess. 24. cap. 19. de reform. ubi revocantur gratiæ expectatiæ similiaque privilegia, Pontifex postea consultus dicitur respondisse, teste *Zoesio ad Tit. de Concess. præbenda in fine.*

QUÆSTIO III.

Quibus conferenda sint Beneficia?

DIGNIS five idoneis conferenda esse beneficia, quando inveniri possunt, est indubitatum; patet ex c. *Grave nimis, de Præbendis*, ubi ex Concilio Lateranensi sub *Alexandro III.* oppositum dicitur, *grave nimis & absurdum.* Apertè enim rationi adversatur, assumere ad officium spirituale personam idoneam. Ex quo etiam (ut utar verbis Concilii citati) *quantum Ecclesia damna proveniant, nemo sanæ mentis ignorat.* Estque hoc verum, etsi alioquin per statuta fundationis vocaretur præ alijs ad tale beneficium. An autem collatio facta idoneo sit ipso jure irrita, disputatur. Si tamen nullus idoneus inveniri possit, censet *Lessius c. 34. dub. 12.* & alii (quod tamen temperat *Wiggers c. 3. dub. 6.*) indigno seu idoneo beneficium posse conferri ad majora mala impedienda, ne scilicet deveniat ad hæreticos vel alios adhuc magis indignos; comparatione quorum talis respectivè dignus censetur: etsi teneatur pro posse dignum se reddere, & officium assumptum pro virili præstare. Neque sufficit, ut non constet positivè de idoneitate: etsi enim aliàs præsumatur bonus, nisi probetur malus; qualitate tamen idoneum ad beneficia reddentes debent positivè probari seu constare, v.g. ipsum valere scientia, ætate &c. debet enim patronus vel collator quantum in se est adlaborare & curare, ut idoneus præficiatur; adeoque debet posse positivè judicare de idoneitate.

25. Solis dignis Beneficia sunt conferenda.

Quid si aliquis non quærit respici.

An sufficiat non constare de idoneitate.

Immo communis Doctorum sententia cum *Thomas q. 63. a. 2. & q. 185. a. 3.* tradit Electores, Patronos, Collatores, quantum in ipsis est, seu in ipsorum libera dispositione, obligari in conscientia (etsi secus factum teneat) ad præferendum inter dignos digniorem & magis idoneum. Qualis censetur, cujus promotio spectatà morum probitate, doctrinà & alijs qualitibus creditur cessura ad majorem utilitatem Ecclesiæ. Huc spectant auctoritatès Patrum apud *Lessium sup. dub. 14.* Qui graviter invehuntur in eos, qui digniores prætermittunt. Similiter *Innocentius III. c. V. de Ecclesiastica beneficia sine diminutione conservantur* inter

26. Magis digni an præferendi.

Qui censentur tales.

An aquè liberè quoad jus patronatus laici.

Notanda circa clausulam hinc derogatoriam.

23. Collatio Beneficiorum penes quos spectat.

Quid possit Capulum sub vacante.

24. Prærogative Pontificiæ quæ.

In nominatione danda.